

лягає у можливості забезпечення на основі обдуманого, цілеспрямованого діяльності такого порядку взаємозв'язку, при якому дезорганізуючий вплив зовнішнього середовища і внутрішніх конфліктних ситуацій на життєво важливі інтереси обмежується межами, які відповідають вимогам конкретної системи і її елементів у тривалому розвитку.

Для вирішення цього класу задач треба створювати адаптивні організаційні структури, які дозволяють гнучко реагувати на зміни у навколишньому середовищі і розвиток ситуації. Прикладом можуть бути слідчо-оперативні групи.

Для створення адаптивних організаційних структур слід керуватися кваліфікаційними характеристиками для підбору її учасників. Ці характеристики повинні включати: коротке викладення основних задач, навиків, умінь, права і обов'язки, які пред'являються до різних спеціальностей працівників органів внутрішніх справ.

Особливе значення надається невизначеності зовнішнього середовища, яке є функцією кількості інформації по конкретному факту кримінальної ситуації, її зв'язків з іншими параметрами і можливості її адекватного відображення. Кількісні методи в цих ситуаціях виконують роль засобу аналізу інформації в управлінській діяльності органів внутрішніх справ.

Список літератури: 1. Богданов А.А. Технология. Всеобщая организационная наука. М., 1989. 2. Косенчук Е.В., Киянова М.К. Технология успеха. М., 1993. 3. Минин А.Я. Информатизация криминологических исследований. Екатеринбург, 1992. 4. Фролова О.Г. Новейшая методология в управлении в органах внутренних дел. Донецьк, 2001. 5. Четвериков В.С. Количественные методы, информация и право в управленческой деятельности органов внутренних дел. Монография. М., 1997.

Надійшли до редколегії 09.03.02

О.С. Воронін

ПРО ІНФОРМАЦІЮ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

У сучасному світі все більшого значення в житті суспільства набувають інформація та інформаційні технології. Очевидно, що ці явища відіграють значну роль і в діяльності правоохоронних органів, де передові технології сприяють ефективній боротьбі з різного роду протиправними діями.

При цьому, безумовно, органи внутрішніх справ функціонують в умовах невизначеності й неповноти інформації. У цих умовах традиційні методи управління, засновані на так званому мистецтві керівника, повинні бути доповнені сучасними методами, що використовують останні досягнення комп'ютерної технології. Серед спеціальних методів, що реалізують конкретні функції управління, відзначимо такі методи: вибору (визначення) цілей, прогнозування розвитку ситуацій, планування комплексу управлінських заходів, організації керуваної системи, обробки й оперування інформацією, прийняття управлінських рішень.

Розглядаючи питання управління стосовно правоохоронної системи, не можна не відзначити, що продуктом і предметом цього виду людської діяльності є інформація. Інформація, а отже, й інформаційне забезпечення, без пе-

ребільшення відносяться до числа найбільш важливих елементів і передумов процесу управління органами внутрішніх справ, без яких він просто не може існувати. Від якості і швидкості протікання інформаційних процесів у системі управління органами внутрішніх справ прямо залежить ефективність та функціонування у правоохоронній сфері.

Якщо розглядати систему управління внутрішніх справ протягом всієї історії існування, то можна з упевненістю сказати, що основними тенденціями розвитку її інформаційних процесів стають [1]:

- збільшення обсягів циркулюючої інформації;
- неухильне зростання швидкості передачі повідомлень;
- прискорення обробки інформації;
- все більш повне використання зворотних зв'язків;
- збільшення обсягу одержуваної нової інформації і прискорення її використання;
- наочне відображення інформації в процесі управління;
- ріст технічної оснащеності управлінської праці.

Правильна організація інформаційного забезпечення, яка включає в себе систематичне накопичення достовірної інформації, що всебічно характеризує оперативну обстановку. Її своєчасний і якісний аналіз, прийняття на цій основі управлінських рішень є однією з головних умов наукового управління діяльністю органів внутрішніх справ. У цьому зв'язку особливу важливість набувають питання дослідження існуючого інформаційного забезпечення апаратів управління ОВС, а також вибір пріоритетних напрямків та конкретних заходів щодо його подальшого удосконалювання.

Особливе місце серед інформації, яка циркулює в інформаційній системі органів внутрішніх справ, займає так звана оперативна інформація. Саме оперативна інформація покладена в основу оперативного управління органами внутрішніх справ, що забезпечує рішення комплексу пов'язаних з ним задач.

Для того, щоб управління було безперервним та ефективним, суб'єкт управління повинен бути інформований:

- про сутність і конкретні прояви об'єктивних закономірностей, що діють у сфері його функціонування;
- про механізми їхньої дії;
- про загальні шлі, які постають перед сферою функціонування на даному етапі її розвитку;
- про завдання, які покликаний вирішувати суб'єкт управління, щоб сприяти досягненню загальних цілей.

Суб'єкт управління також повинен бути обізнаний про стан об'єкта, яким управляються, тобто про те, що викликає необхідність відповідного впливу і про можливість його здійснення. Досить важлива поінформованість суб'єкта управління і про зовнішнє середовище функціонування системи. Усього цього можна досягти внаслідок організації та здійснення безупинного обміну інформацією як між компонентами системи, так і між системою і зовнішнім середовищем. На основі зібраної, обробленої та проаналізованої інформації приймають рішення, які передаються виконавчим органам. За допомогою зворо-

тного інформаційного зв'язку суб'єкт управління оцінює ефективність зробленого ним впливу та при необхідності коректує його.

Отже, для забезпечення нормального функціонування системи управління необхідні наступні технологічні етапи:

- огляд інформації про зовнішнє середовище та про стан системи;
- передача цієї інформації суб'єкту управління по каналах зв'язку;
- переробка інформаціїправлячим суб'єктом та вироблення ним управлінських впливових дій;
- передача виконавчому органу команд управління і забезпечення контролю за їхнім виконанням з боку об'єкта управління.

Перераховані технологічні етапи утворюють процес інформаційного обміну в системі управління органів внутрішніх справ.

Таким чином, інформаційна сутність процесів управління полягає в безперервному обміні інформацією між суб'єктом та об'єктом управління (виконавчі органи), а також між даною системою і зовнішнім середовищем (середовищем функціонування й інших систем).

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. надає визначення поняття інформації наступним чином: «Під *інформацією* розуміється документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі». Саме в такому змісті надалі ми будемо використовувати це поняття. Однак слід зазначити, що інформацію можна розглядати і в більш широкому змісті. Наприклад, П.І.Орлов наголошує на тому, що «все те, що знімає невизначеність, і є інформацією» [2]. В такому контексті поняття інформації є більш загальним і відрізняється від інших тим, що в ньому присутній елемент певності.

Відповідно до Закону України «Про інформацію» *праваги інформація* трактується як сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Таким чином, під *інформацією в органах внутрішніх справ* варто розуміти відомості, що відображають стан злочинності й охорони суспільного порядку, характеризують сили та засоби органів внутрішніх справ, способи і методи впливу на керовану систему та результати управлінських впливів, умови і прояви зовнішнього середовища, які впливають на стан сфери управління та ефективність діяльності органів внутрішніх справ.

На доповнення до наведеного нами визначення хотілося б додати, що до інформації, яка використовується в органах внутрішніх справ відносяться також нормативна база, знання працівників і т. ін.

Відзначимо, що в управлінській діяльності органів внутрішніх справ використовується так звана управлінська інформація. Під *управлінською інформацією* розуміються будь-які зведення, що використовувалися, використовуються або передбачаються для можливого використання при здійсненні функцій управління [3]. Цей вид інформації має свої особливості, обумовлені необхідністю вирішення завдань, пов'язаних з управлінням:

– по перше, ця інформація є специфічною формою взаємозв'язку, взаємодії органів і підрозділів між собою, а також у цілому з зовнішнім середовищем;

– по друге, вона обслуговує всі рівні і функції управління в системі ОВС (прогнозування, планування, організацію, контроль тощо);

– по третє, є передумовою вибору того чи іншого варіанту функціонування і розвитку органів внутрішніх справ (тобто вибору стратегії її тактики).

Визначаючи межі управлінської інформації стосовно органів внутрішніх справ, можна сказати, що практично вся інформація, яка циркулює в системі органів внутрішніх справ, може бути тією чи іншою мірою віднесена до управлінської.

У цьому зв'язку з огляду на те, що інформація, яка використовується в управлінні органами внутрішніх справ, тісно пов'язана з реалізацією цілей і задач управління, на наш погляд, було б доцільно розділити управлінську інформацію на дві великі групи (види): *стратегічна інформація* й *оперативна інформація*.

Безумовно, внаслідок специфічності властивостей інформації (рухливості і багатоплановості), розбіжності задач, розв'язуваних з її допомогою, а так само тимчасових інтервалів її використання, подібні поділи носять дуже відносний характер. Так, наприклад, інформація про появу нових видів злочинів може носити як оперативний (у випадках одиначного прояву цих злочинів), так і стратегічний характер (у випадку масового прояву), а отже, може використовуватися як в оперативному, так і в стратегічному управлінні органами внутрішніх справ.

У зв'язку з цим вважається за необхідне виділити основні ознаки, що відрізняють стратегічну інформацію від оперативної.

1. *Задачі, що вирішуються.* Стосовно процесу управління стратегічна інформація покликана вирішувати задачі, спрямовані насамперед на досягнення цілей стратегічного управління, якими, як було раніше визначено, є розвиток і удосконалення системи органів внутрішніх справ. Оперативна інформація необхідна для вирішення задач оперативного управління, цілями якого є: стабілізація оперативної обстановки і подання стійкості системі органів внутрішніх справ.

Хотілося б відзначити, що в даному випадку розглядається лише основне призначення названих видів інформації, але це не означає, що стратегічна інформація не використовується в оперативному управлінні, а оперативна – в стратегічному. Навпаки, статистично накопичена та відповідним чином перероблена оперативна інформація лягає в основу стратегічного управління. Також у процесі оперативного управління органи управління роблять постійне відстеження й оцінку відхилення реального напрямку розвитку системи органів внутрішніх справ (оперативна інформація, яка характеризує реальний стан оперативної обстановки) з напрямком, закладеним за допомогою стратегічної інформації, для цілей та завдань розвитку системи.

2. *Масштабність розглянутих явищ* як у тимчасовому та кількісному їхньому виявленні, так і за охопленням (ступенем та обсягом охоплення) елементів системи управління органів внутрішніх справ.

3. *Ступінь агрегованості*. Оперативна інформація менш агрегована, оскільки носить первинний характер щодо стратегічної.

Таким чином, видається логічним під *стратегічною інформацією* органів внутрішніх справ розуміти інформацію, яка характеризує основні цілі і напрямки розвитку системи органів внутрішніх справ, а також інформацію яка відображає результати та процеси досягнення останніх.

Тоді під *оперативною інформацією*, яка використовується органами внутрішніх справ, на наш погляд, можна розуміти інформацію, що характеризує стан оперативної обстановки за заданим проміжок часу. В такому розумінні оперативна інформація буде виступати як основний елемент, який утворює базу інформаційно-аналітичної роботи. До того ж цей вид інформації прямо пов'язується з оперативним управлінням органами внутрішніх справ та в повному обсязі використовується, насамперед ним.

У цьому зв'язку хотілося б відзначити, що використовувана в оперативно-розшуковій діяльності так звана оперативна інформація входить до складу оперативно-управлінської лише як елемент, що характеризує оперативну обстановку.

Список літератури: 1. Авдєєв Р.Ф. Філософія інформаційної цивілізації. М., 1994. 2. Орлов П.І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення: Науково-практичний посібник. Х., 2000. 3. Пілюкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник. К., 1999.

Надійшла до редакції 18.02.02

А.М. Радісюк

ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Слово «адміністрація» у буквальному значенні означає процес управління, керівну діяльність. У юридичній літературі це поняття одержало глибоку розробку стосовно державного управління [1; 2]. Не вдаючись в аналіз цього питання, відзначимо, що адміністративну діяльність ОВС ми розглядаємо як різновид державного управління внутрішніми справами, у тому числі у вигляді реалізації специфічних завдань і функцій в умовах радіаційного зараження місцевості.

Основу адміністративної діяльності, її сутність за особливих умов складають організація і безпосередня практична охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, боротьба зі злочинністю й охорона усіх форм майна, проведення різноманітних профілактичних заходів щодо попередження правопорушень, охорона прав і законних інтересів громадян. Вона має виконавчо-розпорядничий, державно-владний, організуючий, творчий характер, здійснюється на основі підпорядкованості й підконтрольності місцевим Радам народних депутатів, відповідає вимогам законності.

Цю діяльність варто розглядати не як одномоментний акт, а як динамічний процес, що виражає узагальнене уявлення про неї як про функціонуючу систему дій людей у просторі й часі. З погляду організаційної структури процес